

CRNA GORA
SKUPŠTINA
Odbor za ljudska prava i slobode
Broj: 00-72/24-8/3
EPA 184 XXVIII
Podgorica, 31. maj 2024. godine

SKUPŠTINI CRNE GORE

PODGORICA

Na osnovu čl. 69 i 162 Poslovnika Skupštine Crne Gore Odbor za ljudska prava i slobode Skupštine Crne Gore sa Osme sjednice, održane 15. maja 2024. godine podnosi Skupštini

IZVJEŠTAJ O RAZMATRANJU GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA O RADU ZAŠTITNIKA LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE ZA 2023. GODINU

Odbor za ljudska prava i slobode na Osmoj sjednici, održanoj 15. maja 2024. godine, kao nadležni odbor, razmotrio je Godišnji izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2023. godinu, koji je Skupštini Crne Gore podnio Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore u skladu sa članom 47 Zakona o Zaštitniku/ci ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

U uvodnim napomenama Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je informisao:

- da je 2023. godina po mnogo čemu slična prethodnim i da je u radu institucije Zaštitnika bilo 1.107 predmeta (977 pritužbi iz 2023. godine i 130 pritužbi prenesenih iz prethodne godine);
- da je 865 predmeta formirano po individualnim pritužbama, jednu pritužbu su podnijele nevladine organizacije, sedam pritužbi djeca, pet predmeta je formirano po anonimnim pritužbama, 49 pritužbi su podnijele grupe građana, 11 druga pravna lica, dok su po sopstvenoj inicijativi formirana 52 predmeta;
- da je postupak okončan u 958 predmeta, odnosno 86,54% i to u 838 predmeta iz 2023. godine i 120 predmeta iz prethodne godine;
- da se na terenu sprovodi veći dio aktivnosti Zaštitnika u okviru projekata i "Dana Zaštitnika" u lokalnim sredinama;
- da neposredno komuniciraju sa strankama i svima kojima je potrebno pojašnjenje u vezi sa zaštitom njihovih ljudskih prava i sloboda, što predstavlja nevidljivi dio rada institucije Zaštitnika;
- kada bi se ponašali čisto formalno i birokratski, mnogi od predmeta ne bi bili ni formirani pred institucijom Zaštitnika, a na ovaj način građani dobijaju određeni vid besplatne pravne pomoći;
- da su se pritužbe odnosile na rad: državnih organa, organa državne uprave i drugih organizacija (349), sudova (79), Državnog tužilaštva (19), Uprave policije (67), javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja (252), organa lokalne samouprave i lokalne uprave (49) i na rad organa, službi i nosilaca javnih ovlašćenja u drugim državama, privredna društva, druga pravna lica, preduzetnike, fizička lica i slično (162);
- da je najveći broj pritužbi bio iz Podgorice (452), zatim Danilovgrada (130), Herceg Novog (49), Nikšića (44), Budve (42) i Bara (38);
- da institucija Zaštitnika mora da vodi računa i o stranim državljanima, odnosno licima bez državljanstva, pa su im se obraćali i pojedini građani iz drugih država: Srbija (15), Bosna i

- Hercegovina (6), Hrvatska (1), Kosovo (1), Sjeverna Makedonija (1), Norveška (1), Novi Zeland (1), Švedska (2), Sjedinjene Američke Države (1) i Velika Britanija (1);
- da je Zaštitnik bio prinuđen da u 372 predmeta uputi 461 urgenciju, radi dostavljanja traženih izjašnjenja i da naročito nije dobro ako u jednom predmetu moraju da upute više urgencija ili više urgencija koje se tiču istog činjeničnog i pravnog osnova;
  - da postupak upućivanja na druga pravna sredstva ponekad zna da bude jednako složen kao kad meritorno odlučuju u bilo kojem predmetu, jer da bi znali koji je nadležan organ moraju ustanoviti materijalno-pravnu osnovu na kojoj se temelji zahtjev stranke, a sa druge strane, moraju dobro poznavati organizaciju državne uprave, jer nerijetko su bili u situaciji da državni organi odbacuju nadležnost, a ne upućuju na organ koji je nadležan da riješi određene probleme, što je naročito bilo prisutno u oblasti komunalnih poslova;
  - da od 958 predmeta po kojima je postupak okončan u 2023. godini, u 146 predmeta (15,24%) Zaštitnik nije bio nadležan za postupanje, a u 94 predmeta nijesu postojale procesne pretpostavke za postupanje, u 175 predmeta (18,27%) postupak je okončan upućivanjem na druga pravna sredstva, u 492 slučaja (51,35%) predmeti su okončani nakon sprovedenog ispitnog postupka i u 51 slučaju postupak je sproveden spajanjem predmeta;
  - da je u 292 slučaja ili 30,48% utvrđeno da postoji povreda prava, od kojih je u 102 slučaja povreda otklonjena u toku ispitnog postupka, pa je iz tog razloga postupak obustavljen, dok u preostalim predmetima povrede nijesu otklonjene u toku ispitnog postupka, pa je Zaštitnik u 190 predmeta dao mišljenja sa 455 preporuka nadležnim organima i drugim subjektima za otklanjanje utvrđenih povreda prava, a u 67 slučajeva postupak je obustavljen, dok je u 50 slučajeva Zaštitnik ukazao na propuste organa javne vlasti u cilju preventivnog djelovanja, kako se u budućem radu ne bi ponovili propusti u postupanju;
  - da je najveći broj predmeta formiran u oblasti državne uprave, što je prirodno jer građani najčešće kontakte ostvaruju sa državnom upravom;
  - da Izvještaj u dijelu uprave i pravosuđa daje pregled rada Zaštitnika sa posebnim osvrtom na: broj pritužbi u izvještajnom periodu u poređenju sa prethodne dvije godine, državne organe u odnosu na koje je pritužba podnijeta, pravo i slobodu čija se zaštita traži, način odlučivanja, posebno broj predmeta okončanih na način što je povreda otklonjena u toku ispitnog postupka, što je idealna situacija kada sam organ shvati i uoči svoju grešku pa takvom reakcijom uzgaja princip odgovorne vlasti i s jedne strane čuva autoritet institucije Zaštitnika i još više zadovoljava zahtjev građanina, što bi trebalo da bude primjer kako u demokratskom društvu funkcionišu organi vlasti i svi drugi državni organi usmjereni ka zaštiti ljudskih prava i sloboda;
  - da Izvještaj sadrži pregled i kratku obradu sa zaključcima iz određenih predmeta koji su okončani donošenjem Mišljenja u 2023. godini, pregled i kratku obradu predmeta primljenih u 2022. godini, a prenesenih u 2023. godinu, identifikovane probleme u oblasti uprave i ukazivanja, upozorenja i preporuke date u cilju prevazilaženja problema i prevencije mogućeg kršenja prava različitim subjektima u državnoj upravi, sa primjerima uočene prakse i postupanja;
  - da je protekla godina pokazala da postoji principijelna podrška ljudskim pravima i praksi, odnosno njihovoj implementaciji i odlučivanju, ali u stvarnosti čini se da ovo nije tako i dešavaju se problemi;
  - da je u oblasti uprave i pravosuđa u izvještajnoj godini najveći broj pritužbi podnesen i evidentiran na pravo na dobru upravu i pravnu zaštitu, a određeni broj predmeta odnosio se na postupanje uprave, odnosno dužinu trajanja upravnog postupka, ćutanje administracije, neefikasnu reakciju inspekcijских službi i nepostupanje organa uprave u zakonskim rokovima prilikom odlučivanja o različitim zahtjevima stranaka;
  - da su brojni predmeti koji se tiču restitucije, odnosno prava na povraćaj imovine i obeštećenje u kojima je naznačen pasivan odnos komisija za povraćaj i obeštećenje koje u dugom vremenskom periodu nijesu učinile ništa da se procedura pred njima okonča;
  - da se u praksi dešava da se institucija Zaštitnika pokušava ubijediti da nije u pravu i da na neki način treba da promijeni svoj stav i mišljenje, a kao što Ombudsman nema pravo da ukida,

- poništava ili preinačava akte državnih i drugih organa, ni organi ne bi trebalo da pokušavaju to raditi u odnosu na instituciju Zaštitnika;
- da Zaštitnik nije za to da se mišljenju Ombudsmana da obavezujuće pravno dejstvo, jer bi na taj način bili svojevrsna konkurencija pravosudnim institucijama, što, po njegovom uvjerenju, nije dobro, jer nije dobro praviti bilo kakvu konkurenciju između organa koji u svom fokusu imaju zaštitu ljudskih prava i sloboda;
  - da su se građani žalili na pravo na rad i prava iz radnog odnosa, pravo na mirno uživanje imovine, zdravstvenu zaštitu, pravo obraćanja i pravo na odgovor, pravo na privatnost, pravo na pravni lijek, pravo na zaštitu životne sredine i slično;
  - da je u pogledu zdravstvene zaštite ukazivano na probleme vezane za transplantaciju organa, što bi što prije trebalo strateški riješiti;
  - da su u oblasti slobode izražavanja i medijske slobode zaključili da postoje nepovoljni uslovi za rad novinara, nedovoljna ulaganja u njihovo usavršavanje i obučavanje, neriješen radno-pravni status, pritisci različite vrste, neriješeni napadi na novinare iz prethodnog perioda i nedostatak jedinstvene samoregulacije čime bi se na određeni način podigao kvalitet izražavanja i kvalitet slobode medija, a sa druge strane doprinijelo njihovoj profesionalnosti i odgovornosti;
  - da su u odnosu na pravosuđe imali u radu 113 predmeta, od čega je okončano 103, tako da se zapaža blagi trend pada broja predmeta, uz istovremeno povećanje efikasnosti i ažurnosti u rješavanju predmeta;
  - da su se 52 pritužbe odnosile na Ustavni i redovne sudove, s tim što Zaštitnik nema nadležnost u odnosu na Ustavni sud, iako je ranije imao dio nadležnosti u pogledu ubrzanja postupka, što je Ustavni sud osporio prije nekoliko godina, pa Zaštitnik nema mogućnost da utiče na taj stav jer je to organ *sui generis*, praktično iznad pravnog poretka u Crnoj Gori;
  - da postoji potreba da se više koristi institut alternativnog rješavanja sporova i da je veliki broj predmeta bio u radu Centra za alternativno rješavanje sporova, jer su sudovi ovom Centru uputili oko 1.500 predmeta, s tim što su u radu Centra najčešće predmeti građana koji su u sporu sa državom i lokalnom samoupravom, dok je nešto manje bilo radnih sporova i sporova male vrijednosti;
  - da je Zaštitnik u okviru Sektora - Zaštita od zlostavljanja, bezbjednost i Nacionalni mehanizam za prevenciju torture formirao 256 predmeta;
  - da su se pritužbe odnosile na rad: UIKS-a (76), Uprave policije (52), Ministarstva pravde (2), Državnih tužilaštava (4), JZU Specijalna bolnica za psihijatriju u Kotoru (4), Ministarstva unutrašnjih poslova (81), JU Centar za djecu i mlade Ljubović (1), JZU Opšta bolnica Bijelo Polje (1), Agencije za nacionalnu bezbjednost (1), redovnih sudova (9), organ nije određen (18) i ostalo (7);
  - da je Zaštitnik primio tri pritužbe sa navodima o zlostavljanju i da je u jednom predmetu rad u toku, drugi predmet je spojen, a u trećem predmetu Zaštitnik je ustanovio povredu člana 3 Konvencije, ocijenivši neprihvatljivim činjenicu da uprava UIKS-a nije uložila iskreni napor da se saznaju sve činjenice vezane za događaj i postupanje zatvorskih službenika prema podnosiocu pritužbe, već se isključivo bavila utvrđivanjem njegove odgovornosti;
  - da je bilo predmeta koji su se odnosili na tretman zavisnika od psihoaktivnih supstanci unutar UIKS-a;
  - da je bilo 67 pritužbi na rad Uprave policije i to: 11 na zabranu mučenja i surovog neljudskog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja; 8 na zabranu diskriminacije; 4 na prava djeteta, 15 na pravo na dobru upravu i pravnu zaštitu, po jedna na pravo na pristup sudu, pravo na privatnost, pravo na pravni lijek, pravo obraćanja i 23 na druga prava uključujući odgovarajuće informisanje o pravima, obavještanje porodice i obavještanje advokata;
  - da je u oblasti prava djeteta, mladih i socijalne zaštite u radu bilo 254 predmeta, pri čemu se najveći broj pritužbi odnosio na rad javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlašćenja – 144, na državne organe, organe državne uprave i druge organizacije – 42, Ustavni i redovne sudove – 14, Državno

- tužilaštvo – 2, druge organe, organizacije, fizička i pravna lica i druge slučajeve – 39, lokalnu samoupravu i lokalnu upravu – 9, Upravu policije – 4;
- da nije bilo enormnog kršenja prava djece u Crnoj Gori i da su u određenim oblastima pomaci vidljivi, dok u drugim egzistiraju iste systemske slabosti i problemi koji zahtijevaju hitno i udruženo djelovanje kako bi se unaprijedio položaj djece u Crnoj Gori;
  - da je u oblasti zaštite od diskriminacije uspostavljen Nezavisni monitoring mehanizam za promociju, zaštitu i praćenje primjene Konvencije UN o pravima osoba sa invaliditetom koji čine predstavnici deset nevladinih organizacija i predstavnici institucije Zaštitnika;
  - da su u ovoj oblasti u radu imali 243 predmeta, od čega je okončano 182 predmeta i
  - da su u Izvještaju dati zaključci o položaju i pravima pripadnika ranjivih grupa stanovništva.

Nakon uvodnih napomena predstavnika predlagача i rasprave, Odbor je jednoglasno (sa sedam glasova “za”) podržao Godišnji izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2023. godinu i odlučio da predloži Skupštini da, saglasno članu 162 stav 2 Poslovnika Skupštine, donese sledeći

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Godišnji izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2023. godinu.
2. Skupština ocjenjuje da je Godišnji izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2023. godinu veoma kvalitetan, temeljan, sadržajan, sa dosta statističkih podataka i prikazuje najznačajnije aktivnosti, zapažanja, ocjene i zaključke Zaštitnika u oblastima: uprava i pravosuđe, zaštita od torture, prava djece, mladih i socijalna zaštita i zaštita od diskriminacije, ranjivih grupa i rodne ravnopravnosti.
3. Skupštinu Crne Gore ohrabruje zaključak Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore da u 2023. godini nije zapažen trend posebno izraženih kršenja ljudskih prava i sloboda u nekoj oblasti. Skupština je saglasna sa zaključkom Zaštitnika da se bez obzira na ekonomske, političke i druge procese i reforme mora obezbijediti kontinuitet efikasne primjene zakona i drugih propisa, institucionalna stabilnost, profesionalno i efikasno postupanje javne administracije, odnosno da se moraju obezbijediti preduslovi za ostvarivanje i razvoj sistema ljudskih prava u Crnoj Gori kako bi se izbjegla pravna nesigurnost i nepovjerenje građana u institucije sistema. Zaključuje se da je protekla godina pokazala da postoji principijelna podrška ljudskim pravima i praksi, odnosno njihovoj implementaciji i odlučivanju, ali se u stvarnosti dešavaju problemi.
4. Skupština pohvaljuje instituciju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore jer su u 2023. godini kada su imali 1.107 predmeta u radu uspjeli da riješe 86,54 % predmeta, dok je u oblasti javne uprave i pravosuđa i prava djece, mladih i socijalne zaštite riješeno više od 90 % predmeta, što ukazuje na kontinuirano visok stepen okončanih predmeta.
Podaci o broju predmeta u radu institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, koja je nastavila da posvećeno i odgovorno obavlja poslove iz svoje nadležnosti, ukazuju da je očigledan nastavak trenda korišćenja procedura pred ovom institucijom, najviše iz razloga što su one fleksibilne, jednostavne i besplatne. Takođe, isto potvrđuje da se institucija Zaštitnika i dalje percipira kao jedna od institucija kojima građani Crne Gore najviše vjeruju, što je konstatovano i u Izvještaju Evropske komisije o Crnoj Gori za 2023. godinu.
5. Imajući u vidu da je Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore u 2023. godini u 190 predmeta dao mišljenja sa 455 preporuka nadležnim organima i drugim subjektima za otklanjanje utvrđenih povreda prava, od čega su ispunjene 173 preporuke, djelimično je ispunjena 21 preporuka, u kontinuitetu se sprovodi 119 preporuka, nije istekao rok za postupanje po 35 preporuka i nije

ispunjeno 107 preporuka, Skupština poziva nadležne organe da blagovremeno pristupe realizaciji datih preporuka.

Skupštinu zabrinjava podatak da pojedini subjekti nijesu dostavljali traženo izjašnjenje ili su kasnili u dostavljanju izjašnjenja, pa je Zaštitnik bio prinuđen da u 372 predmeta uputi 461 urgenciju. Skupština je upoznata da institucija Zaštitnika nikada do sada nije koristila mehanizam pokretanja zahtjeva za vođenje prekršajnog postupka protiv onog ko nije odgovorio na zahtjev za izjašnjenje, ali su izgledi da će u predstojećem periodu i to morati raditi.

6. Skupština Crne Gore podržava preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore date u oblasti uprave i pravosuđa, zaštite od torture, prava djeteta, mladih i socijalne zaštite i zaštite od diskriminacije, ranjivih grupa i rodne ravnopravnosti.
Skupština ocjenjuje važnim osnaživanje mehanizama za praćenje ispunjenosti preporuka Zaštitnika.
7. Skupština je saglasna sa ocjenom Zaštitnika da se u oblasti uprave ponavljaju razlozi nezadovoljstva građana, odnosno problemi sa kojima se susrijeću, među kojima su: dužina trajanja upravnih postupaka, nedostatak efikasnosti i djelotvornosti u postupanju organa državne uprave, višestruko ukidanje odluka i njihovo vraćanje na ponovni postupak i odlučivanje, donošenje istovjetnih odluka u ponovljenom postupku, a suprotno ukidnim razlozima, koji su već bili predmet razmatranja neposredno viših organa, pa čak i sudova.
Skupština ocjenjuje da još uvijek u dovoljnoj mjeri nije ostvarena suštinska promjena načina rada državne uprave i njenog odnosa prema građanima, jer organi javne uprave treba dosljedno da sprovode sve mjere i aktivnosti iz svoje nadležnosti u cilju blagovremenog i efikasnog rada. Takođe, neophodno je nastaviti aktivnosti na uspostavljanju efikasnog sistema odgovornosti u javnom sektoru zbog neblagovremenog postupanja, nezakonitog rada i kršenja prava građana.
8. Skupština je informisana da su se, kao i prethodnih godina, pritužbe na rad pravosudnih institucija, primarno sudova, u najvećem broju odnosile na povredu prava na suđenje u razumnom roku, uglavnom kod prvostepenih sudova, kao i da je prepoznat problem organizacione prirode u pogledu nedovoljnog broja sudija i neblagovremenog i neefikasnog popunjavanja slobodnih sudijskih mjesta u osnovnim sudovima, te je u tom pogledu ukazano na važnost i ulogu Sudskog savjeta kako se sudski postupci ne bi neopravdano odugovlačili.
Zapaža se i ukazivanje građana na dugo trajanje postupka po ustavnoj žalbi i ističe važnost uloge i prvenstvena odgovornost nacionalnih organa vlasti za obezbjeđenje djelotvornog pravnog lijeka i djelotvorno ostvarenje kada su ta prava povrijeđena.
Takođe, Skupština je upoznata da se u postupcima dugog trajanja upravno-sudskog postupka i dalje zapaža problem odsustva meritornog odlučivanja u skladu sa procesnim mogućnostima utvrđenim zakonom.
Ohrabruje informacija da sudovi prepoznaju djelotvornost ovih pravnih sredstava i da su se u postupcima za odlučivanje po tužbi za pravično zadovoljenje pozivali na relevantne pravne standarde Evropskog suda za ljudska prava, zbog čega je neophodno kontinuirano unapređivati sistem zaštite prava na suđenja u razumnom roku i podsticati korišćenje djelotvornih pravnih sredstava za ubrzanje postupka kako bi građani ostvarivali svoja prava u okvirima nacionalnog pravnog sistema.
Skupština ukazuje na važnost blagovremenog izvršavanja pravosnažnih sudskih presuda od strane organa nacionalnih vlasti, kao i na važnost poštovanja i izvršavanja presuda Ustavnog suda, posebno u pritvorskim predmetima u kojima se odlučuje o opravdanosti i osnovanosti trajanja pritvora.
Iako je primijećena blagovremenost i ažurnost u postupanju tužilaštva po krivičnim prijavama, Skupština je saglasna sa preporukom da se kontinuirano i ažurno postupa u predmetima po

krivičnim prijavama, kao i po zahtjevima stranaka u skladu sa pravima propisanim procesnim pravom i zakonom.

Takođe, Skupština smatra važnom doslednu primjenu prakse i standarda Evropskog suda za ljudska prava u pitanjima zakonitog lišenja slobode, kao i blagovremeno i djelotvorno postupanje u istragama po prijavama koje se odnose na zabranu mučenja iz člana 3 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

9. Iako je teško očekivati da se može uspostaviti sistem apsolutne i potpune eliminacije zloupotreba službenog položaja, uključujući i policijsko zlostavljanje, Skupština naglašava da odgovor na svako zlostavljanje mora biti promptan i efikasan, a samim tim odvrćući za svako buduće kršenje zakona.

Skupština je saglasna da suzbijanje zlostavljanja mora početi „u kući” u kojoj se dogodilo, uključujući identifikaciju počinitelja i potrebu da se slučaj efikasno i brzo istraži i procesira, jer bi takav pristup spriječio generalizaciju svake vrste i sačuvao ugled organizacije u kojoj većina službenika požrtvovano i profesionalno obavlja svoj posao, a takođe bi se stvorili preduslovi da se eventualno zlostavljanje prevenira u najvećoj mjeri i slučajevi zlostavljanja svedu na najmanju moguću mjeru na dobrobit svih građanki i građana.

Skupština podržava preporuku Zaštitnika da je neophodno nastaviti sa podsticanjem policijskih službenika da sprečavaju svoje kolege da pribjegavaju zlostavljanju, kao i da takve slučajeve prijavljuju i spriječe negativnu policijsku solidarnost, u kom pravcu su zabilježeni određeni pomaci u prethodnoj godini.

Takođe, Skupština ukazuje na važnost dokumentovanja tjelesnih povreda, odnosno medicinskih dokaza mučenja u skladu sa Istanbulskim protokolom, što zahtijeva promjenu dosadašnjeg pristupa zdravstvenih radnika i medicinskog osoblja koje prisustvuje pregledima ili na drugi način učestvuje u rasvjetljavanju okolnosti i činjenica u svrhu borbe protiv ove pojave, na šta je i Zaštitnik više puta ukazivao.

10. Skupština je upoznata da u 2023. godini nije bilo enormnog kršenja prava djece u Crnoj Gori i da su u određenim oblastima vidljivi pomaci, dok u drugim egzistiraju iste sistemske slabosti i problemi koji zahtijevaju hitno i udruženo djelovanje kako bi se unaprijedio položaj djece. Među ključnim problemima prepoznati su: siromaštvo koje i dalje pogađa trećinu djece, nasilje među djecom koje je izraženije, problemi u ostvarivanju prava djece sa smetnjama u razvoju, nedovoljna podrška za mentalno zdravlje djece i problemi u zbrinjavanju djece bez odgovarajućeg roditeljskog staranja. Takođe, i dalje je evidentno nejednako ostvarivanje prava djece.

Zabrinjava ocjena da međusektorska saradnja u praksi ne funkcioniše i da su svi sistemi međusobno razdvojeni, kao i podatak da ne postoji razmjena informacija između različitih sistema, niti unutar jednog sistema kada su u pitanju prava djeteta, zbog čega nadležni organi treba da preduzmu hitne i sinhronizovane mjere na rješavanju uočenih problema.

11. S obzirom da je tokom 2023. godine u oblasti zaštite od diskriminacije, ranjivih grupa i rodne ravnopravnosti zabilježen približno isti broj predmeta kao i prethodne godine, što ukazuje na trend očuvanja povjerenja u rad Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i na njegovu sve veću vidljivost, kao i da je najveći broj predmeta bio u oblasti rada i zapošljavanja, Skupština smatra da Zaštitnik treba da nastavi sa promotivnim i edukativnim djelovanjem prema grupama u riziku od diskriminacije radi njihovog osnaživanja na pokretanje postupaka pravne zaštite.

Govor mržnje je i dalje izražena pojava u onlajn prostoru, pa je Skupština saglasna sa preporukom Zaštitnika da se u tom pogledu mora efikasnije reagovati i preventivnim mjerama i adekvatnim procesuiranjem konkretnih slučajeva.

Takođe, Skupština zaključuje da je na nasilje u porodici i rodno zasnovano nasilje potrebno reagovati izricanjem efikasnijih i djelotvornijih sankcija kako bi se poslala odvratajuća poruka potencijalnim počiniocima i počiniteljima.

12. Skupština pozdravlja uspostavljanje Nezavisnog monitoring mehanizma za promociju, zaštitu i praćenje primjene Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom koji čine predstavnici deset nevladinih organizacija i predstavnici institucije Zaštitnika koji su tokom 2023. godine realizovali terenske posjete u okviru kojih su se na licu mjesta upoznali sa uslovima za lica sa invaliditetom u obrazovnim, zdravstvenim i ustanovama socijalne i dječje zaštite. Skupština očekuje da će ovo tijelo, putem alternativnog modela izvještavanja, izvještavati prema Komitetu Ujedinjenih nacija o pravima osoba sa invaliditetom, kao i da će snažno zagovarati model pristupa invaliditetu koji je zasnovan na ljudskim pravima.
13. Skupština izražava očekivanje da će tokom ove godine doći do izmjena zakonodavnog okvira što, shodno preporukama međunarodnih partnera, treba da doprinese jačanju nezavisnosti institucije Zaštitnika, u skladu sa Pariškim principima, kako bi se unaprijedio njen status i obezbijedilo da institucija Zaštitnika dobije status "A" od strane Globalnog saveza nacionalnih institucija za ljudska prava.
14. Skupština pohvaljuje ostvarenu saradnju Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore sa civilnim društvom, za koje Zaštitnik vjeruje da predstavlja validan izvor informacija. Takođe, Skupština ocjenjuje značajnom saradnju Zaštitnika sa medijima, što je važno ne samo sa stanovišta vidljivosti Institucije, nego i promocije i zaštite ljudskih prava i sloboda. Skupštinu raduje informacija o izvanrednoj saradnji Zaštitnika sa međunarodnim organizacijama, što u kontinuitetu doprinosi poboljšanju kvaliteta rada i jačanju administrativnih kapaciteta u instituciji Zaštitnika.
15. Skupština Crne Gore će preko nadležnog Odbora za ljudska prava i slobode, u okviru kontrolne i nadzorne uloge, pratiti realizaciju ovog Zaključka.
16. Skupština će Zaključak dostaviti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu pravde, Ministarstvu ljudskih i manjinskih prava, Ministarstvu evropskih poslova, Delegaciji Evropske unije u Crnoj Gori i Sistemu Ujedinjenih nacija u Crnoj Gori.

Odbor za ljudska prava i slobode se upoznao sa Mišljenjem Odbora za rodnu ravnopravnost o razmatranju Godišnjeg izvještaja o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2023. godinu, broj 00-72/24-8/2, EPA 184 XXVIII od 16. aprila 2024. godine.

Za izvjestiteljku Odbora na sjednici Skupštine određena je poslanica Anđela Vojinović, članica Odbora.

PREDSJEDNIK ODBORA
Jovan Jole Vučurović
Jole Vučurović

